

СТАН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ У КОЛЕДЖАХ І ТЕХНІКУМАХ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Пащенко Тетяна Миколаївна,
старший науковий співробітник
лабораторії науково-методичного супроводу
підготовки фахівців у коледжах і технікумах
Інституту ПТО НАПН України,
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

Процеси глобалізації й інтеграції, що відбуваються сьогодні у світі, ставлять сучасного молодшого спеціаліста перед необхідністю бути постійно готовим швидко адаптуватися до умов, що змінюються, гнучко взаємодіяти із самими різними професійними й соціальними системами й суб'єктами.

Це вимагає удосконалення системи підготовки майбутніх будівельників у напрямі максимального наближення учбових занять до реалій фінансово-господарського життя держави. На сьогодні виникла необхідність у реформуванні національної системи освіти в Україні, зокрема професійної, так як збільшився обсяг інформації настільки, що донести її звичайними традиційними методами навчання дуже важко. Сучасні вимоги до рівня професійної підготовки студентів технікумів і коледжів першочергово висувають потреби формування творчої, активної, відповідальної і самостійної особистості майбутнього фахівця, який би був конкурентоспроможний на сучасному ринку праці.

Протягом періоду становлення самостійності в Україні активно формувалася система вищих навчальних технічних закладів та здійснювався процес оптимізації переліку основних напрямків підготовки в будівельній галузі.

Навчання молодших спеціалістів спрямоване на підготовку фахівця, здатного застосувати сучасні технології проектування та будівництва житлових, цивільних, промислових і сільськогосподарських будівель, забезпечити їх господарську, енергетичну, економічну та екологічну

ефективність. Випускники коледжів і технікумів сьогодні в основному відповідають цим вимогам. За змістом освіти вони відрізняються від фахівців іншого кваліфікаційного рівня ґрунтовною практичною підготовкою, наявністю поряд з кваліфікацією молодшого спеціаліста кваліфікації кваліфікованого робітника. Тобто, молодший спеціаліст за рахунок отриманої підготовки може одночасно виконувати управлінські функції в первинних виробничих ланках, здійснювати контроль і організацію технологічних процесів, а також контролювати виробничу діяльність на кожному робочому місці.

Стан підготовки молодших спеціалістів будівельної галузі у професійних навчальних закладах ще не повністю відповідає сучасним соціально-економічним потребам суспільства. Причинами цього є законодавчо-нерегульована відповідно до сучасних умов нормативно-правова база, механізми фінансування, формування державного замовлення на підготовку кваліфікованих фахівців, неефективний моніторинг ринку праці, механізм управління і мотивації роботодавців, направлений на забезпечення умов для виробничої практики студентів, стажування й підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійних навчальних закладів тощо.

Динаміка розвитку суспільства та перспективних потреб суспільного виробництва вимагає термінових та інтенсивних пошуків шляхів підвищення якості професійної підготовки фахівців та контролю її результатів.

У першу чергу це стосується проблем працевлаштування випускників вищих навчальних закладів. Слід констатувати, що система вищої освіти поки що повільно реагує на зміни потреб суспільства у підвищенні якості людських ресурсів. Це стосується не тільки кількості фахівців та переліку спеціальностей, а й зростання ефективності ринку праці, удосконалення освіти та професійної підготовки кадрів.

Гострою проблемою залишається вирішення питання оновлення матеріально-технічної бази навчальних закладів, яка більш ніж на 80 % морально і фізично застаріла, що суттєво впливає на якість підготовки кваліфікованих кадрів.

Одним із вирішальних факторів становлення професійної освіти є її кадрове забезпечення. У всіх регіонах України посилюються негативні тенденції, пов'язані з тим, що багато кваліфікованих педагогічних працівників перейшли на роботу в інші структури. Головною причиною відпливу інженерно-педагогічного персоналу, як правило, є низька заробітна плата. Актуальними залишаються питання і соціального захисту учасників навчального процесу.

Усунення низки недоліків у системі підготовки молодших спеціалістів будівельної галузі у професійних навчальних закладах можливо в результаті модернізації змісту навчання в коледжах і технікумах.

Крім загальновизнаних чинників, що гальмують розвиток професійної освіти (залишковий принцип фінансування; недостатня участь суб'єктів господарювання у розв'язанні завдань професійно-технічної освіти; недосконалість нормативно-правової бази; відсутність системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників; недосконалий механізм формування державного замовлення на підготовку фахівців тощо) потрібно відзначити низький рівень стандартизації підготовки молодших спеціалістів. Мова про те, що розроблені стандарти професійної освіти в системі вимог до підготовленості випускників недостатньо використовуються в педагогічному процесі технікумів і коледжів. Певним чином цьому сприяє розуміння стандартизації лише як процедури розроблення та затвердження стандартів освіти.

Державна політика України направлена на необхідність методологічних змін з метою впровадження компетентнісного підходу у зміст професійної освіти. У «Національній стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року» заявлено про необхідність розроблення та впровадження освітніх стандартів з професій широких кваліфікацій; розвантаження навчальних планів і програм за рахунок диференціації та інтеграції їх змісту тощо [1].

В Україні відбувається процес запровадження та удосконалення державних стандартів освіти – сукупності норм, які визначають вимоги до освітньо-кваліфікаційного рівня. Державні стандарти освіти розробляються для

кожного освітньо-кваліфікаційного рівня та напрямку підготовки (спеціальності) і затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Нажаль, у технікумах і коледжах, які здійснюють підготовку молодших спеціалістів будівельної галузі виявлено науково-практичні проблеми у плануванні, змісті й організації навчального процесу.

У ході дослідження готовності викладачів до впровадження освітніх стандартів на компетентнісній основі встановлено, що для більшості педагогів характерним є низький та середній рівень сформованості мотиваційного, особистісного, діяльнісного і когнітивного компонентів.

Високий рівень готовності до запровадження освітніх стандартів на компетентнісній основі, який є творчим за своєю сутністю, сформований у дуже обмеженого кола педагогів, що свідчить про необхідність організації спеціальної роботи для його цілеспрямованого формування. Зокрема, актуальними напрямками розв'язання цієї проблеми є підготовка педагогів у процесі підвищення педагогічної кваліфікації та навчання студентів – майбутніх педагогів.

Таким чином, на основі вище викладеного можна зробити висновок про те, що сучасний стан підготовки молодших спеціалістів будівельної галузі характеризується системою організаційних деструктивних факторів, що обумовлюють гостру необхідність у розробці комплексу заходів щодо раціоналізації впровадження освітніх стандартів.

Література

1. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: указ Президента України №344/2013 від 25 червня 2013 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.